

Gud bevare Danmark

Erik Bjeragers nye bog er et opgør med sekularismen

Af Erling Tiedemann

Som Bjørn Nørugaards gobeliner illustrerer Danmarkshistorien gennem en række enkeltscener, dokumenterer Erik Bjeragers bog i en række kapitler, hvordan sekularismen har bredt sig og truer nationens sammenhængskraft.

En bog, der på den måde trækker de store historiske linier op som alternativ til skyklappet fnidderfnadder, skrives ikke på en eftermiddag. At den er kommet som et vægtigt indlæg netop nu, hvor religionens borgerret i det offentlige rum debatteres, viser, at Bjerager længe har tænkt over tingene, forudset udviklingen og ført den logbog, som gør eksemplernes sum til solid dokumentation.

Bogen er ikke den udenforstående betragters beretning. Den er et engageret partsindlæg og opgør med et samfund præget af sekularisme.

Bogen er aktuel, men præsenterer ikke et øjebliksbillede. Bjerager følger udviklingen gennem 500 år; gennemgår EU-forfatning og Buttiglione-sag; argumenterer for og imod Tyrkiets optagelse i EU (især imod); beskriver relativismens indtog i troens verden - og når endelig til kapitlet om ægteskabskrisen mellem staten og kirken. Det rummer forslag til mærkbare justeringer, men munder også ud i en klar holdningstilkendegivelse: "Forbindelsen mellem stat og kirke bør opretholdes, men med væsentlige lovgivningsmæssige justeringer. Det skal ske for kirkens skyld. Men det skal i høj grad også ske for statens skyld. Navlestrengen til kristendommen må staten ikke skære over."

For Bjerager er sekulariseringen ikke en fjende af troen. Tværtimod, skriver han, har det altid ligget dybt i kristendommen at give kejseren, hvad kejserens er, og Gud, hvad Guds er. Det er ikke det sekulære samfund, han vender sig imod, men sekularismen, som er gået amok, er blevet ekstrem og nu søger at drive religionen væk fra dens legitime plads i kulturen.

Det hævdes ofte i debatten, at politik med Gud indblandet er farlig, skriver Bjerager, men det er bogens påstand, at politik uden Gud er endnu farligere. At et samfund, der ikke forankrer sig i noget, der er større end det selv, ender som de totalitære stater, der igennem historien har afvist at acceptere religionens plads.

I den protestantiske verden, herunder Danmark, er begreberne om at adskille stat og kirke og religion og politik blevet fraser, der lyses bevidstløst af, hver gang spørgsmålet om religion kommer op i en samfundsmæssig debat, hedder det videre. Derfor har ikke mindst danske politikere et blindt punkt, når det gælder kristendommens betydning for samfundsudviklingen. Mens Det Radikale Venstre i stigende grad afviser en forbindelse mellem danskhed og kristendom, er de to størrelser smeltet sammen hos Dansk Folkeparti, konstaterer Bjerager. Begge dele er lige forkerte, understreger han; det er en vægtet anerkendelse af kristendommens betydning for dansk kultur, der er brug for.

Denne afbalancerede placeringen sig mellem ekstremerne skal Bjerager nok få smæk for - fra begge sider.

Selv om bogens titel måske kunne forlede til at tro, at dens horisont begrænser sig til fædrelandet, er dette ingenlunde tilfældet. De historiske udviklingslinier, som tegnes, har hele Europa med, og spørgsmålet om Tyrkiets optagelse i EU behandles også.

Ingen union af lande kan overleve uden et fælles kultur- og værdigrundlag, og netop det forhold har været totalt underbelyst i debatten om Tyrkiets optagelse i EU, skriver Bjerager og peger på, at den manglende religionsfrihed er et af mange eksempler på, at Tyrkiet ikke uden videre hører til i den europæiske kulturkreds.

Bogen efterlader ingen tvivl om, hvor forfatteren ville sætte kryds ved en folkeafstemning, men det vigtigste er ikke konklusionen, men præmisserne - herunder Bjeragers svar på, hvorfor man alligevel er nået så langt i forhandlingerne: De vestlige sekulære politikere har fatalt undervurderet den betydning, som religion spiller.

Kapitlet om folkekirken er skrevet med tydelig kærlighed til kirken og med ønske om dens bevarelse og udvikling. Bjerager er åben for forandringer og har selv konstruktive forslag. Men han ønsker ingen skilsmisse. Han er ikke med i det kor, der vil have stat og kirke totalt adskilt, men finder det tværtimod problematisk for kirken, at politiske kræfter, der arbejder for en sådan forandring, ikke gør det for kirkens skyld.

Bjeragers bekender sig til Luthers to-regimente-lære, men giver en fremstilling af forholdet mellem stat og kirke, der er anderledes kød på end den blodfattige udgave af denne lære, som Jan Lindhardt i en bog har betegnet som "uinteressant og akademisk".

At Bjerager også her kan se frem til at få fløj-smæk både inden og uden for Folkekirken, er til at forudse.

Som det vægtige bidrag til debatten, den er, fortjener bogen at blive købt, læst og debatteret - men ingen anmeldelse uden et par kritiske bemærkninger:

Bogen rummer en righoldig litteraturliste, men med dens mange citater savner man et register også over dem.

Uheldigt er det også, at Bjerager i kapitlet om folkekirken skriver, at "Katolikkerne går til angreb", når bogen i øvrigt dokumenterer, at der kun er tale om fem katolikker, der har bestaltet sig selv og ikke har mandat fra den katolske kirke i Danmark eller fra landets katolikker i almindelighed.

Endelig skriver Bjerager, at Buttiglione i Italien almindeligvis går under betegnelsen *Professoren*. Nej, det er Romano Prodi, som kaldes *il Professore*. Hvis Buttiglione kaldes noget, så er det *Filosoffen*. Den titel må han til gengæld gerne dele med Erik Bjerager, som med sin bog demonstrerer ikke alene stor belæsthed, men også en konstruktiv eftertænkksomhed, som man kun kan ønske vil sætte sit præg på den fortsatte debat.